

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-422/20 – 1

Kohtuasi C-422/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

8. september 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Oberlandesgericht Köln (liidumaa kõrgeim üldkohus Kölnis, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

28. august 2020

Vastustaja ja määruskaebuse esitaja:

RK

Avaldaja ja vastustaja määruskaebemenetluses:

CR

[...]

OBERLANDESGERICHT KÖLN

KOHTUMÄÄRUS

Pärimisasjas,

mis puudutab 9. märtsil 2017 surnud Saksamaa kodaniku [...], kelle viimane harilik viibimiskoht oli Manilvas Málaga provintsis Hispaanias, pärandit,

ja milles menetlusosalised on:

1. CR, [...],

avaldaja ja vastustaja määruskaebemenetluses,

[...]

2. RK, [...],

vastustaja ja määruskaebuse esitaja,

[...]

tegi Oberlandesgericht Kölni (liidumaa kõrgeim üldkohus Kölnis)
2. tsiviilkolleegium järgmise

[...] **[lk 2]**

kohtumääruse:

I.

[...]

II.

Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) esitatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) 7. juunil 2016 avaldatud redaktsiooni (ELT 2016, C 202, lk 164) artikli 267 teise lõigu alusel liidu õiguse tõlgendamise kohta järgmised eelotsuse küsimused:

1.

Kas selleks, et kohus, kuhu eelnevalt pöördui, võiks keelduda asja arutamisest Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (edaspidi „määrus nr 650/2012“) artikli 7 punkti a kohaselt, on nõutav, et asjaomane kohus on asja arutamisest sõnaselgelt keeldunud, või piisab ka sellest, kui keeldumist ei ole sõnaselgelt väljendatud, kui seda saab tõlgendada nii, et asjaomane kohus on asja arutamisest keeldunud?

2.

Kas liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvus tuleneb sellest, et teise liikmesriigi kohus, kuhu eelnevalt pöördui, keeldus asja arutamisest, on õigus kontrollida, kas kohtu, kuhu eelnevalt pöördui, otsuse tegemisel olid täidetud määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a ja artikli 7 punktis a sätestatud tingimused? Millises ulatuses on ta seotud selle kohtu otsusega, kuhu eelnevalt pöördui? Eelkõige: **[lk 3]**

a)

Kas liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvus tuleneb sellest, et teise liikmesriigi kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, keeldus asja arutamisest, on õigus kontrollida, kas pärandaja on kehtivalt valinud kohaldatava õiguse määruse nr 650/2012 artikli 22 kohaselt?

b)

Kas liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvus tuleneb sellest, et teise liikmesriigi kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, keeldus asja arutamisest, on õigus kontrollida, kas menetlusosaline esitas kohtule, kuhu eelnevalt pöörduti, taotluse keelduda asja arutamisest määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel?

c)

Kas liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvus tuleneb sellest, et teise liikmesriigi kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, keeldus asja arutamisest, on õigus kontrollida, kas kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, on õigesti eeldanud, et pärimisasja lahendamiseks on sobivamad selle liikmesriigi kohtud, mille õigus valiti?

3.

Kas määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a, mis seavad tingimuseks kohaldatava õiguse valiku „artikli 22 kohaselt“, saab kohaldada ka olukorras, kus pärandaja ei valinud testamendis, mis koostati enne 17. augustit 2015, kohaldatavat õigust selgelt väljendatud tahteavaldusega või konkludentselt, vaid pärandile kohaldatava õiguse saab kindlaks määrata üksnes määruse nr 650/2012 artikli 83 lõike 4 alusel? **[lk 4]**

Põhjendused

I.

1 Varasemas menetluses [...] oli menetlusosaline 1 (pärandaja abikaasa) 23. märtsi 2017. aasta notariaalselt tõestatud avaldusega palunud Amtsgericht Dürenil (Düreni esimese astme kohus) väljastada 14. juuni 1990. aasta testamendi alusel talle kui ainupärijale pärimistunnistus ja Euroopa pärimistunnistus [...]. Esitatud testament on kirjutatud käsitsi saksa keeles ja on sõnastatud järgmiselt [...]:

2 „*Abikaasade vastastikune testament*

[...]

Käesoleva testamendiga nimetavad

abikaasad

[...] teineteist vastastikku ainupärijaks.

Tittling, 14. juuni 1990

- mehe allkiri

- naise allkiri –“

- 3 Toona esitatud avaldusele vaidles vastu menetlusosaline 2 (pärandaja vend); [...].
- 4 Amtsgericht Düreni (Düreni esimese astme kohus) kohtunik, kes tegeleb pärimisasjade menetlemisega, sedastas 20. detsembri 2017. aasta kohtumääruses, et taotletud pärimistunnistuse väljastamiseks vajalikud asjaolud on tuvastatud. [...] **[lk 5]**
- 5 Menetlusosalise 2 määruskaebuse alusel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus 4. juuli 2018. aasta kohtumäärusega [...], et Amtsgericht Düren (Düreni esimese astme kohus) ei ole pädev asja arutama. [...]. Põhjenduseks märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus järgmist:
- 6 „[...] tuleb asuda seisukohale, et esimese astme kohus ei ole määruse nr 650/2012 artikli 15 kohaselt pädev asja arutama, sest käesolev pärimistunnistuse taotlemise asi ei allu rahvusvahelist kohtualluvust reguleerivate eeskirjade kohaselt Saksa pärimiskohtutele. [...].
- 7 Saksa pärimiskohtute rahvusvaheline kohtualluvus ei põhine perekonnaasjade menetlemise ja hagita menetluses lahendatavate asjade seaduse (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit; edaspidi „FamFG“) §-l 105 koostoimes sama seaduse § 343 lõigetega 2 ja 3. Nimetatud sätted, mis käsitlevad territoriaalset kohtualluvust, ei ole kooskõlas määruse nr 650/2012 artikliga 4, sest selle määrusega kindlaks määratud rahvusvaheline kohtualluvus käib – ka – selliste riigisiseste pärimistunnistuste kohta nagu Saksa õiguses ette nähtud pärimistunnistus.
- 8 Esimese astme kohtu vaidlustatud otsusele järgnenud ajal tehtud 21. juuni 2018. aasta kohtuotsuses C-20/17 [...] märkis Euroopa Kohus järgmist:
„Määruse artikli 4 tõlgendus, mille kohaselt selle sättega määratakse kindlaks liikmesriikide kohtute rahvusvaheline kohtualluvus seoses riiklike pärimistunnistuste väljastamise menetlustega, aitab liidus nõuetekohase õigusemõistmise huvides seda eesmärki ellu viia, piirates eri liikmesriikide kohtutes paralleelselt toimuvate menetluste ja sellest tuleneda võivate vastandlike otsuste riski. Seevastu oleks määruse nr 650/2012 eesmärkide elluviimine takistatud, kui niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas käsitusel tuleks määruse II peatüki ja eelkõige selle artikli 4 sätteid tõlgendada nii, et nendega ei määrata kindlaks liikmesriikide kohtute rahvusvahelist kohtualluvust seoses riiklike pärimistunnistuste väljastamist puudutavate menetlustega.“

- 9 *Euroopa Kohtu otsus tehti küll kohtuasjas, kus vaidluse all oli Amtsgericht Schönebergi (Schönebergi esimese astme kohus) rahvusvaheline kohtualluvus FamFG § 105 alusel koostoimes sama seaduse § 343 lõikega 3. Euroopa Kohtu esitatud põhimõtete järgi on määruse nr 650/2012 artikliga 4 vastuolus aga ka Saksa pärimiskohtute rahvusvaheline kohtualluvus FamFG § 105 alusel koostoimes sama seaduse § 343 lõikega 2. [...] Seda seetõttu, et kõnealuste sätete kohaselt on tähtis isiku viimane harilik viibimiskoht Saksamaal, samal ajal kui määruse nr 650/2012 artiklis 4 lähtutakse isiku harilikust viibimiskohast tema surma hetkel. Eri liikmesriikide kohtutes paralleelselt toimivate menetluste risk esineb ühtviisi nii juhul, kui rahvusvahelise kohtualluvuse kindlaksmääramisel lähtutakse isiku viimasest harilikust [lk 6] viibimiskohast Saksamaal, kui ka juhul, kui lähtutakse FamFG § 343 lõikes 3 sätestatud tingimustest.*
- 10 *Määruse nr 650/2012 artikli 4 kohaselt on pärimisasja tervikuna lahendamiseks pädevad isiku surma hetkel tema harilikuks viibimiskohaks olnud liikmesriigi kohtud. Avaldaja esitatud andmetel ei olnud pärandaja viimane harilik viibimiskoht Saksamaal, vaid Hispaanias. Seda seetõttu, et ta viibis ainult seoses raviprotseduuriga 2015. aastal mõne nädala Saksamaal, aga ülejäänud aja viibis ta Hispaanias, kus abikaasadele kuulus kinnisasi.“*
- 11 Seejärel saavutas menetlusosaline 1, et Juzgado de Primera Instancia e Instrucción de Estepona num 3 (Estepona esimese astme ja eeluurimiskohus, Hispaania) asja uuriva kohtuna tegi 29. aprilli 2019. aasta kohtumääruse [...]. See [...] on mh sõnastatud järgmiselt:
- 12 „[...]
- Asjassepuutuva poole taotlusel määrان, et käesolevas asjas sisulise otsuse tegemisest tuleb keelduda, sest pärimisasja lahendamiseks on sobivamad Saksamaa kohtud, mida kinnitavad ka elulised asjaolud nagu puudutatud isiku harilik viibimiskoht ja pärandvara peamine asukoht.“*
- 13 Menetlusosaline 1 esitas 29. augusti 2019. aasta notariaalse dokumendiga Amtsgericht Dürenile (Düreni esimese astme kohus) uuesti avalduse, mis oli 23. märtsil 2017 notariaalselt tõestatud ja milles ta palus väljastada talle kui ainupärijale pärimistunnistus ja Euroopa pärimistunnistus [...]. Hiljem esitas ta ka Hispaania kohtu eespool viidatud määruse. Avaldusele vaidles ka sel korral vastu menetlusosaline 2.
- 14 Amtsgericht Düren (Düreni esimese astme kohus) [...] sedastas 19. veebruari 2020. aasta määruses, et Hispaania esimese astme kohtu otsuse kohaselt kuulub asja menetlemine määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel Amtsgericht Düreni (Düreni esimese astme kohus) [lk 7] kohtualluvusse. Selle määruse peale esitas menetlusosaline 2 määruskaebuse [...].

II.

- 15 Määruskaebemenetlus tuleb peatada ja esitada Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 267 teise lõigu alusel eelotsusetaotlus Euroopa Kohtule. Määruskaebuse lahendamine oleneb eelotsuse küsimustele antavatest vastustest, mis ei ole ilmselged ja mida ei ole juba selgitatud.
- 16 [...] Hispaania ja Saksamaa vaheliste suhetega seotud juhtudel määratakse pärimisasja menetleva kohtu rahvusvaheline kohtualluvus kindlaks määruse nr 650/2012 alusel. Kuna pärandaja viimane harilik viibimiskoht enne tema surma 9. märtsil 2017 oli Hispaanias, on määruse nr 650/2012 artikli 4 kohaselt pärimisasja tervikuna lahendamisel rahvusvaheline kohtualluvus Hispaania kohtutel, mitte aga Saksa pärimiskohtutel [...]. Järelikult oleneb [...] Saksa pärimiskohtu, kelle poole on pöördutud, rahvusvaheline kohtualluvus sellest, kas Hispaania kohus kuulutas samas pärimisasjas tehtud 29. aprilli 2019. aasta otsuses kehtivalt, et ta keeldub asja arutamisest määruse nr 650/2012 artikli 7 punkti a tähenduses koostoimes sama määruse artikli 6 punktiga a.
- 17 1. Määruse nr 650/2012 artikli 7 punkti a sõnastus „Selle [lk 8] liikmesriigi kohtud, mille õiguse oli surnu artikli 22 kohaselt valinud, on pädevad pärimisasja lahendama, kui a) kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, on samas asjas vastavalt artiklile 6 asja arutamisest keeldunud“ seab tingimuseks, et pärandaja valib kohaldatava õiguse määruse nr 650/2012 artikli 22 kohaselt, ja kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, on sama asja arutamisest keeldunud. Hispaania esimese astme kohus ei kuulutanud sõnaselgelt, et ta keeldub asja arutamisest. Selle asemel otsustas Hispaania kohus 29. aprilli 2019. aasta määruses [...], et „*käesolevas asjas sisulise otsuse tegemisest tuleb hoiduda*“ ([...] „*abstenerme de conocer, ..., de las presentes actuaciones*“ [...]). Seepärast kerkib küsimus, kas liikmesriigi kohtu rahvusvaheline kohtualluvus määruse nr 650/2012 artikli 7 alusel seab tingimuseks, et kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, on sama asja arutamisest sõnaselgelt (sõna-sõnalt) keeldunud, või on piisav, kui kohus, kuhu pöörduti hiljem, saab tõlgendada eelnevat kohtulahendit nii, et kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, soovis asja arutamisest keelduda.
- 18 2. Seejärel tekib küsimus, kas liikmesriigi kohus, kelle kohtualluvus tuleneb määruse nr 650/2012 artikli 7 punktist a, võib asja lahendamise eelküsimusena veel oma pädevuse raames kontrollida kohtu, kuhu eelnevalt pöörduti, asja arutamisest keeldumise põhjendatust, või kas – ja millises ulatuses – on kohtu, kuhu eelnevalt pöörduti, otsus talle siduv.
- 19 See puudutab küsimusi, kas – nagu eeldavad määruse nr 650/2012 artiklid 6 ja 7 – tegi pärandaja valiku kohaldatava õiguse kohta määruse nr 650/2012 artikli 22 järgi; kas menetlusosaline oli esitanud kohtule, kuhu eelnevalt pöörduti, taotluse, et see kohus keelduks asja arutamisest määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel, ning kas kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, on õigesti eeldanud, et pärimisasja lahendamiseks on sobivamad selle liikmesriigi kohtud, mille õigus valiti (määruse nr 650/2012 artikli 6 punkt a). [lk 9]

- 20 3. Seejärel tekib küsimus, kas määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a saab nende sõnastusest laiemalt kohaldada ka olukorras, kus pärandaja ei valinud kohaldatavat õigust selgelt väljendatud tahteavaldusega või konkludentselt (määruse nr 650/2012 artikkel 22 või määruse nr 650/2012 artikli 83 lõige 2), vaid liikmesriigi õigust saab pidada pärandile kohaldatavaks õiguseks määruse nr 650/2012 artikli 83 lõike 4 alusel.

[...]

TÖÖDOKUMENT